

Petőfi a szabadságharc nyolc évig élt egy ázsiai faluban

Egy kerekgyűlési férfi kutatásainak feltűnéseltető adatai

Könyv jelenik meg az érdekes Petőfi-kutatás történetéről

Kilencven esztendője, hogy Petőfi Sándor a segédszék csatájában hősi halált halt. Földi maradványait, mely után a halás utókor csodákon kilencven esztendője kutat, nem sikerült felcselezni, minthogy homály fedi halálának körülményeit, vagy ellátásának részleteit is. Ezalatt a kilencven esztendő alatt meg is hallt meg a csatázó Petőfi Sándor? Talán eltűnt olykor, hogy mit fogott magának burkolni az orosz katonák? A közéletben

egy budapesti lap cikke nyomán mi is beazonosított arról, hogy a Magyarországon, Kerekgyűlésen egy barabási László Lajos nevű férfi, aki hármas esztendővel ezelőtt Orozovszkában jött, ahol védték, nál találta Petőfi nyomát.

Egy magyar közeget talál, ahol még élnek emlékeztet Petőfi Sándorra, aki ott élt kilencven, miután két súlyos sebet kapott a segédszék csatájában. Mit fogott állított súlyos sebesült-szával is

csak esztendő múlva halt meg az orosz magyarok között, akik millió sírrel kitöltötték a nagy magyar költő emlékeztetőre.

A budapesti napilap legújabb számban most megjelentül Barabási László Lajos, aki Petőfi Sándor halálának nagy síkját a következőkben tárja fel:

— Dragomanovék házában — válassza Barabási László — megmutatták az egyszerű astatál és szék, amelyen Petőfi ékezni szokott.

A hírlások nyomait, Dragomanov elmondta, hogy nagyapám, Dragoman Sándorral ruhák maradt hágyagomány szerint,

Petőfi Sándorral az volt a szója: éke. — zsidói nagy-kutásra vezetett fordult az az.

Dragoman Sándor felesége, aki székbe szerelt barátj számára volt, de a magyar faluban és a magyar fél mellett töltöttek megamit magyarlul.

az astatallapra fűzött lomszöglet Petőfi helyezésre adóval vezet.

Két fűzet volt meg lymódos a költőemlékekkel. Dragoman megmutatta a két teljes fűzetet, mindegyik egyezs verselésre volt beantik összeváltva az asszony vészlőre, de pontos másként. Azonban a világért, nem akarták eladni. Dragoman azt mondta, hogy egyszer még ez nagy nyomon fog éni.

— Erőteljémet én vettem Petőfi hováidatit zubbonyát is, amelyet két azardó volt, az egyik hátul, a zubbony jobboldalra látszott, a másik agyrontól elől.

A hátsó szakadása 3 cm-es volt, az elől mintegy másfél centiméteres.

Megmutatták Petőfi keréjét is titeli seccé. Jól hajlít. Elmondta Dragoman, hogy nagyapja, Dragoman Sándor az volt az orosz lapok látszólag rindog cikkeit költőnek a székelyny magyarországi fordulatában zidáradóit. É háradszék jenyegelésén kívül a nagy időséggel miatt sem emlékszik Petőfi Sándor arra, hogy beteges állapotában, anyós találkozásánál atkóbezzemémet vi szelre, volahogyan hozatalulhaszon Magyarországra.

Onnan sem volt sem pontosa, sem vasut, et voltak károk a világól. A nagy költő így öltötte életének hátróló egy esztendőjét, nagy szomorúságban és nagy keserűség között, míg

1857. május 18-án elragadta a hold. Minden emléket lefektetve és néhány óra fűzetben lévő helyezészett versek között létezől.

— Még 1913. október 6-án, vagy 9-én érkeztem Erdélybe. Eösváry-remmel, időközben Barabási László Lajos csatájában lelkészrel együttessen néhány nappal később, október 17-én Budapestre utaztam, hogy nagy lelledezésemről beszámolhassanak az illetősékeknek. Apámmal együtt először a Petőfi Társasághoz fordultam.

Élményem először a titkárnak, aki azon ban kérésrelt beemléket s azt feltette, hogy nevelésigémet máris az egész minőség, hanem belevételeim úgy, hogy Petőfi Sándor. Er-

dőben meghalt, időközben helyezték, a 10. szegélyt fel is bontották, de nem tudtuk meg, talált-e Petőfi csontjait, a rengeteg csontozat között.

— Meggyötrem, — mondja Barabási László, — azóta halottam dr. Timon Ákos volt aradi írásalkotói igazgató-tanártól, a nagy közegetit rokonságot, hogy

Petőfi Sándor csontváza minden bizonytal felismerhető lenne, mert jobboldali felső áll. közepében két aranyfogban, jarkas-fog, volt, amiről feltűnéselt fel lehetne ismeri.

Tehát a Petőfi Társasághoz agyztólvan halálán sem akartak a dolgotól. Ekkor apám azt mondta, hogy ei kell mennünk a honvédelmi miniszterhez, először Petőfi Sándor hováidatit volt és a miniszter, természetű kell hogy érdeklőjék ezek a dolgok. A miniszter titkára közölte velem, hogy a kaggyimes szobor most nem lehet bejutni, mert az 1912—1913. évi lezajlott mozgalomság ügyeit vitálja meg konferencián, előleben utasított beemléket, a titkár egy sztrázdoshoz, aki Szirtinek, Szirtinek, vagy Szirtinek hívták. Er a sztrázdos ur három iv papírt nyomott a kezembe és utasított, hogy a kaggyimes az részére írjam le tapasztalataimat. Er meg is történt. A leírásból mellékeltem a magammal hozott fényképeket is. Az egész anyagot végül egy borítékba zártam, erre az illető sztrázdos ur ezt írta: „Petőfi egy... Azután azzal bocsátott el, hogy érdeklőjék fogok kapni. A bontásban a következő dolgok voltak:

1. Az Ázsiai Kerecs faluban szerzett élmé, nyelme és tapasztalataim leírása.

2. Petőfi hováidatitit zubbonyának fényképe.

3. A jobboldali hátsó és előlő szakadással együtt s jól látszó a fényképek a szakadással tájékozható székbe szepélyről vettől szoma is.

4. Aznak a két fűzetnek a fényképe, amelyben Dragoman Sándor felesége másolatban össze gyűjtötte a költő astatallapra adóvettét vers, strolóit.

5. Fénykép Petőfi hováidatitit kardjáról, kilenczöt pengővel, a pengén ez a vévés volt óvras-határ: „Dumjaniák, 1849. Ugyanzenen a fényképen szerepelt a kard mélyébe a háromllynyi vastag nemzetiségű szolgálati óvször és kardbolj.

6. Az astatálnak és széknek. Petőfi atkóhelyé, nek fényképe.

6. Petőfi vasrácsos sírjának fényképe, a vés-sel-betűs költőhátral.

7. Magának a táblának a fényképe, három mé teres körlejtőből, hogy jól évszázadot legyen s szöveg: „Alexander Szejpanovics Petrovics, honveg erangi, halva it. 1857. május 18. 0 csatájában falut, Köröcsé.

8. Végül a borítékba helyeztem egy kérvényt a honvédelmi miniszterhez, amelyben a százaos és apám bírtalására azt írtam, hogy lehetne állami segélynyújtással a miniszter ur, hogy az általa kiváltásandó nehézségtu bizottsággal együtt közepesen az Ázsiai Kerecs sevé faluba emelhet sek és tapasztalataim helyére a bizottságot éive, szélessen.

A háború után

— Mánap seccéásra jelentkeztem alyám költ. retében a budapesti Mária Terézia lakásyában, ugyazit már 1912-ben állításköteles lettem volna, otthon kerestek is már, második legfontosabb dolog tehát a Petőfi-émekek átadása után a sztrázdos nagy jelentőséggel volt. Bevettek katonáknak, aki a háború és 1916. május 20-ig a 82. gyalogezrednél szolgáltam, akkor pilótaképzésre Wiener. Neustadtba kerültem, május 1917. szeptember 1-én ment a németekhez beosztott repülő-émeszer, leg hátrab tizenegy lőt sebet kaptam, kényezzeresztálára kényezzeresztálára olasz területen és 1919. április 19-ig olasz foglaltságban voltam.

— Ekkor hazajöttem, öt hónapig a budapesti helyiérdegi körkörös voltam mőpóldáson és 1919. június, októberben vagy novemberben,

amikor a kárházból szabadságra, első számú lőm a „népszemlékhez, vezetett.

Felmentem a honvédelmi miniszteremhez, hogy le- írdom, kérvényem és bizonyítolaim szoma után le- deklódom, Nem találhatom minm nyomot, kereszék

az általában is az ügyet, itakva sem volt, ün an- mülidőben az illető arról csak máhnyosor névje- győl kaptam, amely azonban rengeteg hányatata- son borás elvezett. Részletes íggyeletekben is csak nehezen jutottam hozzá. Apám 1914. szeptem- berében mint evangélikus tábori pap Szeberhában hősi halált halt, Belgrádban van eltemetve, majd, ma is hógamát olasz foglaltság óra nem látam, a háború után öt kivándoroltam Amerikába és

Amerikából csak egy jó ember küldte el Er- dőlyből értesít leggyötrem honégg, amelyet először most közremben akrom megírtam expulziós lapoztatolmat s azonnal kö- zöppóldáson a Petőfi-üggyel.

Gyűjtenek az amerikai magyarok

Most megmutat néhány testes fézetet Barabási László, amelyek már készült műveket kéziratai, Barabási László Lajos 1850 hívástól. Szemmel kapcsolatos keréit az astatál látszó. Erdőlyből a Petőfi Társaság is, Barabási László személyesen beosztit a úrsággy vezetőlőgőlönön leváltatón és Balogh Istvánval.

— A széklet napokban történt egybe érdekes dolog is, — folytatja Barabási László Lajos — hazatértem Amerikából Kerekgyűlésre látogatni, ha Barabási levél az illető Barabási-estálólhoz, Rogán egyt hoztam és közölte velem, hogy

Óhó álthozon Cleveland-ban, ahol lakik, elmondta az ügyről a körlemben már meg- jelezt alkét és már megkérte a gyűjtesit az ottani magyarok, egy expedíós Ázsziába való küldésére, Petőfi sírjának megemlé.

— A versek közül egy borsát a kérésreimnél együtt a háború után Erdőlyből visszatértem hoztam, azt átadtam Markos Gyulának, aki a Herkő Páterben is is közölte a posthuma Petőfi-versek, úgy értesíttem, hogy egy újabb Petőfi gyűjtemény, be ez er borsát már fel is vettem, valódi Petőfi, versképpen. (K. P.)

Színház

Ma, szombat este kezd meg nagy érdeklődéssel várt vendégjátékát a szatmári színházrulat

Szombaton és vasárnap este, volamint vasárnap délután: „Babus” remek zenés vígjáték.

A színházkedvelők köztesség nagy érdeklődéssel néz a kitűnő szatmári színházrulat vendégjátékát elő, amely ma, szombat este veszi kezdetét az Ipa. ros Otthonban. A nagyközönséggel örömmel veszi tu, domással, hogy egy hónapig keréztől jászok nagy- zavarú minőségűeket átterhet ócska helyiségek mellett. A jól megválogatott, előadásról előlő társulat a legnagyobb tehetségszegességgel és nagy szeretettel hozza ki az éle legnagyobb sikerét újon alkalat Az első este, július 1-én, szombat este a Babus, Vassary remek zenés vígjáték kerélt színre. megkülönböztetés szereposztásban. A rendkívül ma- hártak, vígjátékai szélessen boldokosak, vigádkék bizonyos Aradon is nagy sikert fog aratni. Vasárnap délután 5 órákor és este 9 órákor ugyan- csak a Babus kerül szíre, meg létező a Francia szomoronyi játékok. A főszerepeket a társulat leg- jobbjai: Budaházy Magda, Papp Éva, Vargh Ilona, Palucz Vilma, Rajna Gabi, Csiky Anna, Tarnay József, Berengh Béla, Földi Zsuzsanna, János Állás- dá vendégek: Mihályi Károly, Lelekics Endi, Haller Sándor, Sugár Jenő játékok. Jégnek O'rah Sándor papírteljesítő, Úgyazon ócska bűvészek: tizenhá- nygyől álló fűzet. I. repülő 400 for. II. repülő 300 for. III. repülő 200 for.

Petőfi kardja

„Barátosi Lénárth a legnagyobb felfedezést 1909 nyarán tette, miután a Bajkál-tó vidékén megismerkedett egy rettegetes öreg, Dragomanov nevű emberrel. Együtt utaztak el az 1849-es magyar hadifoglyok által alapított Kerezs nevű faluba, ahol a temetőben egy ortodox-szláv stílusú kőtáblán a következő feliratot olvasta: »Alexander Stjepanovics Petrovic, honveg ernagi, halva itt, 1857. május 18. Ő csinálta falut: Körözsöt.« Azonnal tudta, hogy Petőfi Sándor nyughelye előtt áll, s az akkor tizenhét éves fiú zokogva imádkozott a sírhantra borulva. Később a kísérője bevalotta neki, hogy ő már bizony több mint százévestendős, az igazi neve Dragomán Sándor, és hosszú éveken át a költő strázsamestere volt.»

Barátosi Lénárth zokogva borult Petőfi sírjára, egyre csak olvasta és olvasta a cirill betűket, Alexander Petrovic, ez bizony csak ő lehet, neki kell lennie, megvan, itt nyugszik. A következő gondolata az volt, hogy haza kell vinnie a testét, a drága csontoknak az otthoni anyaföldben van a helyük. Dragomán Sándor, aki a sírhoz vezette, mintha csak kitalálta volna a gondolatait, úgy szólalt meg.

Elmondta neki, hogy mostanig őrizte a titkot, de most már el kell mondani az igazságot, mielőtt eltűnik ő is az élők sorából. El kell mondani, hogy a sír üres, senki se fekszik benne, ő a saját szemével bizonyosodott meg arról, hogy üres koporsót temettek el. Amikor Petőfi meghalt, olyan fagyott volt a föld, hogy három napig kellett várni, hogy felengedjen és megáshassák a sírt, és aztán, amikor a többi honvéddal együtt fel akarták emelni az egyszerű fakéregből készült koporsót, hát uramfia! a koporsó olyan könnyű volt, mintha senki se lenne benne.

Lassan leengedték akkor a földre a koporsót, mind az érintetlen gyantás háncsköteleket nézték, a köteleken a csomókat, senki se mert megmozdulni se, és akkor ő, Dragomán Sándor, elővette a vadászését, és egymás után levágta a koporsóról a háncsköteleket, és felemelte a koporsó fedelét, és akkor mind közelebb léptek a többiek is, és látták, hogy a koporsó valóban üres, nem volt benne más, csak Petőfi rozsdás pengéjű törött kardja, és a szürkére kopott foszladozó katonaköpeny, amit szemfedőnek terítettek a drága halott testére.

Az egyik honvéd akkor mintha maga sem hinné, hogy mit lát, kiemelte a koporsóból a köpenyt, hosszú percekken át forgatta ide-oda a szakadozott, szürke anyagot, mintha keresne benne valakit, aztán felsóhajtott, és egy tanácstalan mozdulattal a földre ejtette.

Senki sem értette, hogy mi történhetett, egyedül ő, Dragomán Sándor tudta rögtön, hogy Petőfi beváltotta saját jóvendölését, és még egyszer utoljára elindult hazafelé, amíg a többiek az üres sír és az üres koporsó körül térdelve hányták

magukra a keresztet, addig ő felállt, nyugat felé fordulva integetett mindnyájuk szeretett parancsnoka, Petőfi Sándor honvéd őrnagy után, és tiszta szívből azt kívánta, teljesüljön a jövendölés, jusson az őrnagy úr végre haza. Aztán, ahogy a többiekkel együtt elföldelték az üres koporsót, és elkezdték reáhányni a földet, és dobogni kezdtek a rögök a háncson, hát egyszerre elsötétült az ég, olyan hatalmas szél támadt, hogy körös-körül felzúgtak a fenyvesek, a szél lecsapott, éppen oda, ahova a szakadt katonai köpenyt dobták, és felkapta és elragadta, és nemcsak a köpeny tűnt el akkor, hanem a rozsdás kardcsonknak is nyoma veszett.

Dragomán akkor csúztól és vénségtől göcsörtös ujjával megragadta a Barátosi karját, magához húzta, és azt mondta neki, hogy az életére esküszik, egészen tisztán látta az őrnagy alakját szállni a fák fölött, mintha a szélre támaszkodva az irdatlan fenyők fölött repült volna kitárt köpennyel, mint valami nagy, fekete madár.

Dragomán Sándor egy pillanatra elhallgatott, aztán mérhetetlen szomorúsággal a hangjában azt mondta Barátosi Lénárthnak, abból, hogy ő ideérkezett ezzel az expedícióval és Petőfi Sándor sírját keresi, már tudja, hogy az őrnagy úr mégse jutott sohase haza, tehát igaz, amit itt mindenféle mesélnek, hogy viharos éjszakákön látják fel-felbukkanni az alakját a fenyők között, néha vadászatokon is ott látják rohanni az űzött vadakkal, a tapasztalt vadászok olyankor nem is tüzelnek, mert tudják, hogy úgyse érne se húst, se csontot a golyó.

Bizony, sokan mondják, hogy itt kószál ezen a tájon. Egyetlenegyszer ő maga is találkozott vele, egy messzi faluba kellett orvosságért átgyalogolnia, és ahogy ment és ment, egyszer csak irányt vesztett valahol az ösvényen, hosszú percekig vagy talán órákig bolyongott a holdfényben a fák között, aztán egyszerre egy árnyékot pillantott meg, először persze a legrosszabbra gondolt, hogy egy éhes medvét sikerült véletlenül felriasztania, annyira megijedt, hogy szinte mozdulni se tudott, de akkor az árny feléje intett és sebesen elindult a fák között, és akkor ő a nyomába eredt és követni kezdte, és ez az alak árkon-bokron át vezette, ő pedig ment utána, mert hirtelen azt érezte, hogy mindenáron utol kell érnie, és többször majdnem el is érte, szinte karnyújtásnyira volt már csak a lobogó köpenytől, egyszer-egyszer ki is nyúlt, hogy megfogja, de hiába érezte már szinte az ujjai begyén a ruha tapintását, mégsem érte el.

Hosszú időn át mentek, neki már úgy égett a két combja, mint a tűz, de csak nem állt meg, és amikor váratlanul újra az ösvényen találta magát, az alak egy pillanatra megtorpant és hátranézett, és ő akkor mintha felismerte volna Petőfi haragtól lángoló tekintetét, de aztán az árnyék futni kezdett, és ő minden erejét összeszedve utánarohant, a nevét kiáltotta, de hirtelen megbotlott és akkorát esett, mint még soha életében, nagyobb, mint amikor egyszer gyerekkorában ledobta a ló, azt hitte, minden csontja összetört, de végül mégis fel bírt tápaszkodni, és akkor megnézte, hogy mibe botlott bele, először azt hitte, csak egy nagy kőbe vagy gyökérbe, de ahogy jobban megnézte, látta, hogy egy kard markolata áll ki a földből az ösvény közepén, és ahogy megfogta és kihúzta, látta, hogy a penge törött, és persze ezer közül is felismerte volna, ez bizony Petőfi törött kardja, éppen csak nem volt rozsdás a penge, hanem olyan fényesen csil-

lantotta a szemébe a holdfényt, hogy szinte belevakult, mert egy makulányi rozsdá, annyi se volt rajta.

Azt persze mondani se kell, hogy pontosan az úti céljához vezette őt a fák között, már csak pár száz métert kellett megtennie az orvos házáig, az meg mintha pont órá várt volna, már elő is készítette a megfelelő gyógyszert.

Ahogy ezt elmondta, Dragomán Sándor elhallgatott, és az oldalzsákjában koto-rászva egy rongycsomót vett elő, és a rongyok közül egy törött kardot húzott elő, és megmutatta Barátosinak. A penge olyan fényesen csillogott, mintha éppen abban a pillanatban fenték és fényesítették volna.

Dragomán Sándor akkor azt mondta, ez a makulátlan penge a bizonyíték arra, hogy Petőfi él, ő az évek során soha meg nem tisztította, mégse tapadt meg rajta egy fíkaranyi rozsdá se, ezért ő a maga részéről a szívében érzi, hogy a törött penge valahogyan összeforrt Petőfi sorsával, és mindaddig nem rozsdázhat be, amíg jogos tulajdonosa nem hagyta egészen maga mögött ezt az árnyékvilágot.

Dragomán ezzel Lénárth felé kínálta a kard markolatát, az ifjú egy tétova mozdulattal mert csak odanyúlni, de a kard mintha vonzotta volna a kezét, az ujjai rászorultak a markolatra, és akkor, mintha az egész testét sűrű villanyáram járta volna át, érezte, hogy messziről, a fák közül nézi őket valaki, és egész lényével biztos volt már benne, hogy az öreg Dragomán igazat beszél: Petőfi valóban nem halt meg, és nem is fog meghalni soha.

Petőfi rajza fiáról, Petőfi Zoltánról